

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

(πρώην Ι Τμήμα)

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 3 Δεκεμβρίου 2019, με την ακόλουθη σύνθεση: Σωτηρία Ντούνη, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Τμήματος, Κωνσταντίνος Κρέπης (εισηγητής) και Αικατερίνη Μποκόρου, Σύμβουλοι, Κωνσταντίνος Δήμου και Χαρίκλεια Ζάχου, Πάρεδροι (με συμβουλευτική ψήφο). Γραμματέας: Πελαγία Κρητικού, Γραμματέας του Ι Τμήματος.

Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας: Παρέστη ο Αντεπίτροπος της Επικρατείας Ευάγγελος Καραθανασόπουλος, ως νόμιμος αναπληρωτής της Γενικής Επιτρόπου της Επικρατείας, η οποία είχε κώλυμα.

Για να δικάσει την από 24.5.2016 (Α.Β.Δ. .../2016) έφεση των: 1) ..), 2) ..., 3) ....., 4) ..., 5) ....., 6) ..., 7) ..., 8) ....., 9) .... 10) ... και 11) ..., εκ των οποίων οι 4^η, 5^{ος}, 8^η και 11^{ος} παραστάθηκαν δια, οι δε λοιποί (1^η, 2^η, 3^η, 6^{ος}, 7^{ος}, 9^η και 10^{ος}) μετά του πληρεξουσίου δικηγόρου τους ... (Α.Μ. .../Δ.Σ.Α.).

Κατά του Ελληνικού Δημοσίου, που εκπροσωπείται νόμιμα από τον Υπουργό Οικονομικών, ο οποίος παραστάθηκε διά του Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Κωνσταντίνου Παπαγεωργίου.

Με την έφεση αυτή ζητείται η ακύρωση: 1) της 1449/2010 πράξης του Α΄ Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, όπως διορθώθηκε με την 15157/2011 όμοια, κατά το μέρος που αφορά στους εκκαλούντες και 2) κάθε άλλης συναφούς πράξης της Διοίκησης, προγενέστερης ή μεταγενέστερης.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε, το Δικαστήριο άκουσε:

Τον πληρεξούσιο δικηγόρο των εκκαλούντων, ο οποίος ζήτησε την παραδοχή της έφεσης.

Τον εκπρόσωπο του Ελληνικού Δημοσίου, ο οποίος ζήτησε την απόρριψη της έφεσης. Και

Τον Αντεπίτροπο της Επικρατείας που πρότεινε, ομοίως, την απόρριψη της έφεσης.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα αυτού, με την παρουσία όλων των ανωτέρω μελών του και της Γραμματέως του.

**Αφού μελέτησε τη δικογραφία
Σκέφθηκε κατά το νόμο και
Αποφάσισε τα ακόλουθα:**

1. Με την κρινόμενη έφεση, όπως οι λόγοι της αναπτύσσονται με τα από 2.12.2019 και 9.12.2019 νομίμως κατατεθέντα υπομνήματα, ζητείται η ακύρωση της 1449/2010 πράξης του Α΄ Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, όπως διορθώθηκε με την 15157/2011 όμοια, κατά το μέρος που με αυτήν καταλογίστηκαν οι εκκαλούντες, υπάλληλοι του Πανεπιστημιακού Γενικού Νοσοκομείου (Π.Γ.Ν.) ..., εις ολόκληρον με την εκκαθαρίστρια αποδοχών του Νοσοκομείου ..., με το ποσό των 753,08 ευρώ η 1^η, των 2.287,89 ευρώ η 2^η, των 1.980,94 ευρώ η 3^η, των 1.350,64 ευρώ η 4^η, των 753,08 ευρώ ο 5^{ος}, των 1.602,36 ευρώ ο 6^{ος}, των 2.287,89 ευρώ ο 7^{ος}, των 630,30 ευρώ η 8^η, των 2.287,89 ευρώ η 9^η, των 2.287,89 ευρώ ο 10^{ος} και των 2.335,66 ευρώ ο 11^{ος}, που φέρεται ότι εισέπραξαν αχρεωστήτως ως επίδομα θέσης ευθύνης προϊσταμένου τμήματος, σύμφωνα με το άρθρο 13 του ν. 3205/2003. Η έφεση αυτή, για την οποία κάθε ένας από τους εκκαλούντες κατέβαλε παράβολο ποσού 70,00 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικά παράβολα με κωδικούς πληρωμής ..., αντίστοιχα), που υπερβαίνει το κατά νόμο οφειλόμενο (30,00 ευρώ) κατά 40,00 ευρώ, ποσό που πρέπει να επιστραφεί στους εκκαλούντες ανεξάρτητα από την έκβαση της δίκης, ως προς το σκέλος αυτό ασκήθηκε νομότυπα και εμπρόθεσμα και, ως εκ τούτου, πρέπει να γίνει τυπικά δεκτή και να ερευνηθεί περαιτέρω ως προς τη βασιμότητα των λόγων της.

2. Η ίδια έφεση, κατά το μέρος που με αυτήν ζητείται η ακύρωση και κάθε άλλης συναφούς πράξης της Διοίκησης, προγενέστερης ή μεταγενέστερης, είναι απορριπτέα ως εντελώς αόριστη και ανεπίδεκτη δικαστικής εκτίμησης (αποφ. Ι Τμ. 1912/2013, 6431/2015 κ.ά.).

3. Ο ισχύων κατά τον κρίσιμο χρόνο ν. 2362/1995 «Περί Δημοσίου Λογιστικού, ελέγχου των δαπανών του Κράτους και άλλες διατάξεις» (φ. 247 Α΄) ορίζει στο άρθρο 33 ότι: «1. Μη νόμιμες δαπάνες που πληρώθηκαν με οποιονδήποτε τίτλο πληρωμής καταλογίζονται: α) (...) β) στο λαβόντα εφόσον έχει συντελέσει υπαίτια στη μη νόμιμη πληρωμή και σε κάθε περίπτωση αχρεώστητης πληρωμής, ανεξάρτητα από υπαιτιότητα αυτού. 2. (...)». Περαιτέρω, ο ν. 2592/1998 «Αναπροσαρμογή συντάξεων πολιτικών συνταξιούχων του Δημοσίου, ρύθμιση συνταξιοδοτικών θεμάτων και άλλες διατάξεις» (φ. 57 Α΄) ορίζει στο άρθρο 16 ότι: «1. (...) 3. Η μισθοδοσία του πάσης φύσεως προσωπικού των νοσηλευτικών ιδρυμάτων του ν.δ/τος 2592/1953 (...), των αποκεντρωμένων μονάδων αυτών και του Ε.Κ.Α.Β. μετά

των παραρτημάτων του, με σχέση εξηρημένης εργασίας δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου αορίστου ή ορισμένου χρόνου, που εποπτεύονται από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, καταβάλλεται με μισθοδοτικές καταστάσεις, μέσω των οικείων Δ.Ο.Υ., σε βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού, στον οποίο εγγράφονται και οι σχετικές πιστώσεις και σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά για τους δημοσίους υπαλλήλους (...). Εξάλλου, ο ν. 3205/2003 «Μισθολογικές ρυθμίσεις λειτουργών και υπαλλήλων του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α. (...) και άλλες συναφείς διατάξεις» (φ. 297 Α'), ο οποίος εφαρμόζεται από 1.1.2004 και στους μόνιμους πολιτικούς υπαλλήλους των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, ορίζει στο άρθρο 13 ότι: «1. Στους προϊσταμένους οργανικών μονάδων οποιουδήποτε επιπέδου καταβάλλεται, για όσο χρόνο ασκούν τα καθήκοντά τους, μηνιαίο επίδομα θέσης ευθύνης οριζόμενο, κατά βαθμίδα θέσης, ως εξής: α. (...) Ι. (...) ΙΙΙ. Προϊστάμενοι Τμημάτων Διοίκησης, εξήντα πέντε ευρώ (65 ε) (...)». Άλλωστε, ο ισχύων κατά τον κρίσιμο χρόνο Κώδικας Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ., που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 2683/1999 (φ. 19 Α'), ορίζει τα εξής: Στο άρθρο 65 ότι: «1. (...) 2. Οι προϊστάμενοι των οργανικών μονάδων τοποθετούνται, με απόφαση της οικείας αρχής και μετά γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου, ανάλογα με τα προσόντα, τις εμπειρίες και την ειδίκευση που διαθέτουν (...)». Στο άρθρο 84 ότι: «1. (...) 2. (...) 3. Ως προϊστάμενοι τμημάτων και αυτοτελών γραφείων ή αντίστοιχου επιπέδου οργανικών μονάδων επιλέγονται από το υπηρεσιακό συμβούλιο για μία τριετία υπάλληλοι με βαθμό Α' (...)». Και στο άρθρο 85 ότι: «1. Η επιλογή των προϊσταμένων τμημάτων και αυτοτελών γραφείων ή αντίστοιχου επιπέδου οργανικών μονάδων γίνεται με απόφαση του υπηρεσιακού συμβουλίου, με βάση τα κριτήρια που αναφέρονται στο άρθρο 83 (...) 5. Όσοι επιλέγονται τοποθετούνται σε οργανικές μονάδες αντίστοιχου επιπέδου, με απόφαση του οικείου οργάνου (...)». Τέλος, ο ν. 2889/2001 «Βελτίωση και εκσυγχρονισμός του Εθνικού συστήματος Υγείας και άλλες διατάξεις» (φ. 37 Α') ορίζει στο άρθρο 3 ότι: «1. (...) 15. Το προσωπικό των νοσοκομείων των Πε.Σ.Υ., εκτός από το ιατρικό προσωπικό, για τα θέματα της υπηρεσιακής τους κατάστασης, (...) υπάγεται στα Υπηρεσιακά Συμβούλια του νοσοκομείου ή τα κοινά Υπηρεσιακά Συμβούλια, που συνιστώνται κατά τις διατάξεις του άρθρου 159 του ν. 2683/1999 (...)».

4. Από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων συνάγεται, μεταξύ άλλων, ότι η μισθοδοσία του πάσης φύσεως προσωπικού των νοσηλευτικών ιδρυμάτων του ν.δ. 2592/1953, στοιχείο της οποίας αποτελεί και το μηνιαίο επίδομα θέσης ευθύνης που λαμβάνουν οι προϊστάμενοι οργανικών μονάδων οποιουδήποτε επιπέδου για όσο χρόνο ασκούν τα σχετικά καθήκοντα, καταβάλλεται με μισθοδοτικές καταστάσεις σε βάρος του κρατικού

προϋπολογισμού, στον οποίο εγγράφονται οι σχετικές πιστώσεις. Περαιτέρω, σε περίπτωση καταβολής μη νομίμων δαπανών, στις οποίες περιλαμβάνεται και η πληρωμή σε υπάλληλο αχρεωστήτως καταβληθεισών αποδοχών, αυτός καταλογίζεται με το αντίστοιχο ποσό και μάλιστα ανεξάρτητα από τη συνδρομή ή μη υπαιτιότητας. Εξάλλου, για την καταβολή του επιδόματος θέσης ευθύνης σε προϊσταμένους τμημάτων, αυτοτελών γραφείων ή αντίστοιχου επιπέδου οργανικών μονάδων των νοσηλευτικών ιδρυμάτων, απαιτείται προηγούμενη επιλογή αυτών από το υπηρεσιακό συμβούλιο και τοποθέτησή τους στις ως άνω θέσεις με πράξη του οικείου οργάνου. Ενόψει αυτών, δεν δικαιούνται το προβλεπόμενο στο άρθρο 13 παρ. 1 του ν. 3205/2003 επίδομα θέσης ευθύνης όσοι ασκούν καθήκοντα προϊσταμένου τμήματος νοσηλευτικού ιδρύματος χωρίς προηγούμενη επιλογή τους από το οικείο υπηρεσιακό συμβούλιο (απόφ. Ι Τμ. Ε.Σ. 3501/2014).

5. Κατά πάγια νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου (βλ. Ε.Σ. Ολ. 1114/2007, 1453/2006, Ι Τμ. 74, 641/2018, 239, 1991/2017, 905/2010, 2391/2008 κ.ά.), η αναζήτηση και η επιστροφή χρηματικών ποσών, που έχουν καταβληθεί αχρεωστήτως για αποδοχές ή συντάξεις, αντίκειται στις αρχές της χρηστής και εύρυθμης διοίκησης, εφόσον: α) κρίνεται, λαμβανομένων υπόψη των συγκεκριμένων σε κάθε περίπτωση συνθηκών και της συμπεριφοράς των αρμόδιων κρατικών οργάνων, ότι δημιουργήθηκε στο λαβόντα σταθερή και δικαιολογημένη πεποίθηση ότι ήταν δικαιούχος των εν λόγω παροχών και, συνεπώς, τις εισέπραξε καλόπιστα και β) από την εκτίμηση των στοιχείων της προσωπικής, οικογενειακής και οικονομικής του κατάστασης προκύπτει ότι η αναζήτηση και η επιστροφή του εισπραχθέντος ποσού, μετά πάροδο μακρού χρόνου, θα δημιουργήσει σ' αυτόν σοβαρές και απρόβλεπτες οικονομικές δυσχέρειες με άμεση δυσμενή επίδραση στα μέσα διαβίωσης του ίδιου και της οικογένειάς του. Επομένως, όταν συντρέχουν σωρευτικά οι προϋποθέσεις αυτές, τα αχρεωστήτως καταβληθέντα ποσά αποδοχών ή συντάξεων δεν αναζητούνται ή αναζητούνται εν μέρει, εφόσον η οικονομική κατάσταση του υπόχρεου επιτρέπει την επιστροφή μέρους αυτών.

6. Στην υπό κρίση υπόθεση, από το σύνολο των στοιχείων του φακέλου, εκτιμώμενα χωριστά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, προέκυψαν τα ακόλουθα: Κατά τον έλεγχο των μισθοδοτικών καταστάσεων μηνών Ιανουαρίου και Μαρτίου 2007 του Π.Γ.Ν. ... από την 13η Υπηρεσία Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, διαπιστώθηκε ότι με τα πρακτικά της ...29.8.2002 Συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου του Νοσοκομείου ανατέθηκαν καθήκοντα Προϊσταμένης του Φαρμακευτικού Τμήματος στην 3^η εκκαλούσα ..., υπάλληλο κλάδου ΠΕ Φαρμακοποιών, καθήκοντα Προϊσταμένης του Τμήματος Απεικόνισης και του Τμήματος των Εργαστηρίων του Ζ' Νοσηλευτικού Τομέα στην 4^η εκκαλούσα ..., υπάλληλο κλάδου ΠΕ

Εκπαιδευτικών και καθήκοντα Προϊσταμένου του Τμήματος Διαχείρισης Ανθρώπινου Δυναμικού και του Τμήματος Γραμματείας στον 7^ο εκκαλούντα ..., υπάλληλο κλάδου ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού. Επίσης, με την .../16.12.2003 απόφαση του Διοικητή του Νοσοκομείου ανατέθηκαν καθήκοντα Προϊσταμένης του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας στην 8^η εκκαλούσα ..., υπάλληλο κλάδου ΤΕ Κοινωνικής Εργασίας, καθήκοντα Προϊσταμένης του Τμήματος Διαιτολογίας στην 9^η εκκαλούσα ..., υπάλληλο κλάδου ΠΕ Διαιτολόγων και καθήκοντα Προϊσταμένου του παραϊατρικού προσωπικού στον 10^ο εκκαλούντα ..., υπάλληλο κλάδου ΤΕ Ιατρικών Εργαστηρίων. Επιπροσθέτως, διαπιστώθηκε ότι με την .../11.2.2004 (αριθ. πρωτ. .../11.2.2004) απόφαση του Διοικητή του Νοσοκομείου ανατέθηκαν, μεταξύ άλλων, καθήκοντα Προϊσταμένης της Γ' Μαιευτικής - Γυναικολογικής Κλινικής στην 1^η εκκαλούσα ..., υπάλληλο κλάδου ΤΕ Μαιών, καθήκοντα Αναπληρώτριας Προϊσταμένης Παθολογικού Τομέα και Προϊσταμένης της Δ' Παθολογικής Πανεπιστημιακής Κλινικής στην 2^η εκκαλούσα ..., υπάλληλο κλάδου ΤΕ Νοσηλευτικής, καθήκοντα Προϊσταμένου Αιμοδοσίας στον 5^ο εκκαλούντα ..., υπάλληλο κλάδου ΤΕ Νοσηλευτικής, καθήκοντα Προϊσταμένου Παιδιατρικής - Παιδοχειρουργικής Κλινικής στον 6^ο εκκαλούντα ..., υπάλληλο κλάδου ΤΕ Νοσηλευτικής και καθήκοντα Προϊσταμένου της Β' Καρδιολογικής Κλινικής στον 11^ο εκκαλούντα ..., υπάλληλο κλάδου ΤΕ Νοσηλευτικής. Ωστόσο, προ της τοποθέτησης αυτών στις ανωτέρω θέσεις ευθύνης δεν προηγήθηκε επιλογή τους από το αρμόδιο υπηρεσιακό συμβούλιο του Νοσοκομείου, όπως τούτο συνομολογείται με το .../4.10.2007 έγγραφο του Διοικητή του Π.Γ.Ν. .... Ακολουθώς, η 13^η Υπηρεσία Επιτρόπου απέστειλε στους ανωτέρω υπαλλήλους, καθώς και στην εκκαθαρίστρια των σχετικών δαπανών ..., το ...12.4.2007 Φύλλο Μεταβολών και Ελλείψεων, με το οποίο ζητήθηκε η επιστροφή των εισπραχθέντων ποσών επιδόματος θέσης ευθύνης, πλην όμως αυτό δεν εκτελέστηκε. Κατόπιν αυτών, εκδόθηκε η προσβαλλόμενη πράξη, όπως διορθώθηκε μεταγενέστερα, με την οποία καταλογίστηκαν οι εκκαλούντες, εις ολόκληρον με την εκκαθαρίστρια αποδοχών του Νοσοκομείου, με τα κατά περίπτωση εισπραχθέντα ποσά επιδόματος θέσης ευθύνης ως εξής: Η 1^η (...) και ο 5^{ος} (...) με το ποσό των 753,08 ευρώ έκαστος, για το χρονικό διάστημα από 12.2006 μέχρι 8.2.2007, οι 2^η, 7^{ος}, 9^η και 10^{ος} (...) με το ποσό των 2.287,89 ευρώ έκαστος, που αντιστοιχεί στο χρονικό διάστημα από 1.1.2004 μέχρι 8.2.2007, η 3^η (...) με το ποσό των 1.980,94 ευρώ για το χρονικό διάστημα από 1.6.2004 μέχρι 8.2.2007, η 4^η (...) με το ποσό των 1.350,64 ευρώ για το χρονικό διάστημα από 1.1.2004 μέχρι 1.11.2005, ο 6^{ος} (...) με το ποσό των 1.602,36 ευρώ για το χρονικό διάστημα από 11.2.2004 μέχρι 13.4.2006, η 8^η (...) με το ποσό των 630,30 ευρώ, για το χρονικό διάστημα από 1.4.2006 μέχρι 8.2.2007 και ο 11^{ος} (...) με το ποσό των 2.335,66 ευρώ για το χρονικό διάστημα από 11.2.2004 μέχρι 8.2.2007.

7. Με τον πρώτο λόγο έφεσης προβάλλεται από τους εκκαλούντες ότι η εν τοις πράγμασι άσκηση καθηκόντων προϊσταμένου τμήματος, έστω και κατά παρέκκλιση της νόμιμης διαδικασίας επιλογής και τοποθέτησής τους στη θέση αυτή, δικαιολογεί την απόληψη του επιδόματος θέσης ευθύνης. Ειδικώς δε η 3^η εκκαλούσα (...), υποστηρίζει ότι για την τοποθέτησή της ως Προϊσταμένης του Φαρμακευτικού Τμήματος δεν απαιτείτο προηγούμενη απόφαση του υπηρεσιακού συμβουλίου, καθώς η περίπτωση της ενέπιπτε στις ειδικές διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 21 του ν. 3204/2003 (φ. 296 Α') και όχι στις γενικές διατάξεις του ν. 2683/1999.

8. Ο λόγος αυτός, ως προς το πρώτο σκέλος του, με βάση τα γενόμενα δεκτά στη σκέψη 4, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, καθόσον για την απόληψη του επιδόματος θέσης ευθύνης προϊσταμένου τμήματος απαιτείται η νόμιμη τοποθέτηση του υπαλλήλου στη θέση αυτή, κατόπιν επιλογής του από το οικείο υπηρεσιακό συμβούλιο (βλ. Ε.Σ. Ι Τμ. 3501/2014, πρβλ. Ολ. Ε.Σ. 2003/2016). Εν προκειμένω, όπως συνομολογείται από τους εκκαλούντες, η τελευταία αυτή προϋπόθεση δεν πληρούται, ενώ η επικαλούμενη εν τοις πράγμασι άσκηση των σχετικών καθηκόντων κατά τα αντίστοιχα χρονικά διαστήματα, που δεν αμφισβητείται, δεν αρκεί ώστε να καταστήσει νόμιμη τη λήψη του επιδόματος. Ομοίως αβάσιμος είναι ο λόγος αυτός και κατά το δεύτερο σκέλος του, που αφορά ειδικώς την 3^η εκκαλούσα, διότι η διάταξη της παρ. 21 του άρθρου 2 του ν. 3204/2003, που ορίζει ότι «Σε κάθε τμήμα προΐσταται ιατρός αντίστοιχης ειδικότητας (...) Προκειμένου δε για το Φαρμακευτικό Τμήμα, φαρμακοποιός που υπηρετεί στο Τμήμα με βαθμό Διευθυντή (...) Για την επιλογή και αναπλήρωση των προϊσταμένων, εκτός ιατρών και φαρμακοποιών, ισχύουν οι διατάξεις του Ν. 2683/1999, όπως αυτός ισχύει κάθε φορά, σε συνδυασμό με τις οικείες οργανικές διατάξεις (...)», δεν θεσπίζει αυτοτελή ρύθμιση αναφορικά με τον τρόπο επιλογής προϊσταμένου του φαρμακευτικού τμήματος, αλλά, ερμηνευόμενη σε συνδυασμό με τις λοιπές διατάξεις του ν. 2683/1999 (βλ. σκ. 3), που προβλέπουν την επιλογή προϊσταμένου από το αρμόδιο υπηρεσιακό συμβούλιο, έχει την έννοια ότι η αρμοδιότητα επιλογής και τοποθέτησης προϊσταμένου του συγκεκριμένου τμήματος πρέπει να ασκείται υπό τους όρους και τη διαδικασία των τελευταίων διατάξεων.

9. Με τον δεύτερο λόγο έφεσης οι εκκαλούντες προβάλλουν ότι ο ένδικος καταλογισμός εχώρησε κατά παράβαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης αυτών έναντι των λοιπών δημοσίων υπαλλήλων (άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος), οι οποίοι τοποθετήθηκαν με τη νόμιμη διαδικασία σε θέση προϊσταμένου τμήματος, λαμβάνοντας το αντίστοιχο επίδομα, καθόσον τα ασκούμενα καθήκοντα είναι σε κάθε περίπτωση όμοια.

10. Ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, καθόσον οι εκκαλούντες, ως προς τους οποίους δεν τηρήθηκε η νόμιμη διαδικασία επιλογής και τοποθέτησής τους σε θέση προϊσταμένου τμήματος, τελούν σε ουσιωδώς ανόμιες συνθήκες σε σχέση με τους λοιπούς υπαλλήλους που επελέγησαν και τοποθετήθηκαν στις θέσεις αυτές κατόπιν κρίσης του οικείου υπηρεσιακού συμβουλίου, το οποίο πιστοποίησε την δυνατότητα άσκησης εκ μέρους τους των σχετικών καθηκόντων (πρβλ. Ε.Σ. Ολομ. 2003/2016, σκ. 9) και, ως εκ τούτου, η διαφορετική μεταχείρισή τους είναι εν προκειμένω δικαιολογημένη.

11. Με τον τρίτο λόγο έφεσης οι εκκαλούντες προβάλλουν ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής των διατάξεων περί αδικαιολόγητου πλουτισμού (άρθρα 904 επ. Αστικού Κώδικα), δοθέντος ότι το Δημόσιο θα κατέβαλε σε κάθε περίπτωση τα σχετικά ποσά επιδόματος θέσης ευθύνης σε άλλους υπαλλήλους, οι οποίοι θα ασκούσαν, κατόπιν τήρησης της νόμιμης διαδικασίας, τα αυτά καθήκοντα κατά τα ίδια χρονικά διαστήματα.

12. Κατά το εδάφιο α΄ του άρθρου 904 του Α.Κ., όποιος έγινε πλουσιότερος χωρίς νόμιμη αιτία από την περιουσία ή με ζημία άλλου, έχει υποχρέωση να αποδώσει την ωφέλεια, ενώ κατά το εδάφιο β΄ του ίδιου άρθρου η υποχρέωση αυτή γεννιέται, ιδίως, σε περίπτωση παροχής αχρεώστητης, δηλαδή εκείνης που επέρχεται χωρίς παροχή ανταλλάγματος από τον λήπτη και που δεν μπορεί να στηριχθεί σε ισχυρή σύμβαση δικαιολογούσα τον πλουτισμό, ούτε σε νόμιμη υποχρέωση. Εν προκειμένω, ο φερόμενος πλουτισμός του Δημοσίου έχει ως νόμιμη αιτία την εκδοθείσα σε βάρος των εκκαλούντων καταλογιστική πράξη, η οποία στηρίζεται στις διατάξεις των άρθρων 13 του ν. 3205/2003, 65, 84 και 85 του ν. 2683/1999 και 33 του ν. 2362/1995, που θεσπίζουν, το μεν τις προϋποθέσεις νόμιμης λήψης του επιδόματος θέσης ευθύνης, οι οποίες, κατά τα προεκτεθέντα, δεν συντρέχουν, λόγω της μη επιλογής αυτών από το αρμόδιο υπηρεσιακό συμβούλιο, το δε την υποχρέωση του Δημοσίου να προβεί στην αναζήτηση των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών από τους κατά περίπτωση λαβόντες. Συνεπώς, δεν νοείται αδικαιολόγητος πλουτισμός του Δημοσίου από νόμιμη αιτία, δηλαδή με βάση καταλογιστική πράξη που στηρίζεται στο νόμο, τα δε περί του αντιθέτου προβαλλόμενα από τους εκκαλούντες τυγχάνουν αβάσιμα και απορριπτέα (πρβλ. ΣτΕ 1960/2009, Ι Τμ. Ε.Σ. 1885/2018, 1016/2017 κ.ά.).

13. Με τον τέταρτο λόγο έφεσης οι εκκαλούντες προβάλλουν ότι τελούσαν σε συγγνωστή πλάνη ως προς τη νομιμότητα λήψης του επιδόματος θέσης ευθύνης, το οποίο εισέπραξαν καλόπιστα, λαμβανομένου μάλιστα υπόψη ότι κατά τον χρόνο επιλογής και τοποθέτησής τους σε θέσεις προϊσταμένων τμήματος δεν είχε ακόμη συσταθεί το υπηρεσιακό συμβούλιο του Νοσοκομείου. Περαιτέρω, ισχυρίζονται ότι η έκδοση της επίδικης

καταλογιστικής πράξης αντίκειται στις αρχές της χρηστής και εύρυθμης διοίκησης, διότι η αναζήτηση των καλοπίστως εισπραχθέντων ποσών μετά πάροδο μακρού χρόνου θα δημιουργήσει σ' αυτούς σοβαρές και απρόβλεπτες οικονομικές δυσχέρειες με άμεση δυσμενή επίδραση στα μέσα διαβίωσης των ίδιων και των οικογένειών τους.

14. Ο λόγος αυτός, ως προς το πρώτο σκέλος του, με το οποίο προβάλλεται συγγνωστή πλάνη, πρέπει να απορριφθεί προεχόντως ως αλυσιτελής, δοθέντος ότι, όπως έγινε δεκτό στη σκέψη 4, η υποχρέωση επιστροφής αχρεωστήτως ληφθέντος ποσού και, εν προκειμένω, του επιδόματος θέσης ευθύνης, δεν εξαρτάται από την υποκειμενική συμπεριφορά του λαβόντος. Περαιτέρω, ως προς το σκέλος επίκλησης των αρχών της χρηστής και εύρυθμης διοίκησης, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι πράγματι οι εκκαλούντες εισέπραξαν καλόπιστα το επίδομα θέσης ευθύνης, καθόσον τοποθετήθηκαν σε θέσεις προϊσταμένων τμήματος κατόπιν σχετικών αποφάσεων οργάνων του Νοσοκομείου (Διοικητικού Συμβουλίου ή Διοικητή), ενώ η έλλειψη προηγούμενης κρίσης του οικείου υπηρεσιακού συμβουλίου συνιστά εσωτερική και, συνεπώς, μη προφανή πλημμέλεια των αποφάσεων αυτών (πρβλ. Ι Τμ. Ε.Σ. 3501/2014). Κατά τα λοιπά, το Δικαστήριο κρίνει, λαμβάνοντας υπόψη, αφενός μεν την παρέλευση ιδιαίτερα μεγάλου χρόνου από την είσπραξη του επιδόματος (βλ. σκ. 6), αφετέρου δε τα στοιχεία που προσκόμισαν οι εκκαλούντες αναφορικά με την προσωπική, οικονομική και οικογενειακή τους κατάσταση (εκκαθαριστικά σημειώματα φόρου εισοδήματος, πιστοποιητικά οικογενειακής κατάστασης, βεβαιώσεις οφειλών από δάνεια κ.λπ.), ότι το ποσό του καταλογισμού πρέπει να περιορισθεί για όλους τους εκκαλούντες στο 20% του κατά περίπτωση καταλογισθέντος, κατ' εφαρμογή των αρχών της χρηστής και εύρυθμης διοίκησης (βλ. σκ. 5), ήτοι στο ποσό των 150,00 ευρώ για την 1^η και τον 5^ο, των 457,00 ευρώ για την 2^η, τον 7^ο, την 9^η και τον 10^ο, των 396,00 ευρώ για την 3^η, των 270,00 ευρώ για την 4^η, των 320,00 ευρώ για τον 6^ο, των 126,00 ευρώ για την 8^η και των 467,00 ευρώ για τον 11^ο.

15. Συνακόλουθα, πρέπει η ένδικη έφεση να γίνει δεκτή εν μέρει, να μεταρρυθμιστεί η προσβαλλόμενη πράξη του Α' Κλιμακίου (όπως διορθώθηκε μεταγενέστερα), κατά το μέρος που αφορά στους εκκαλούντες, σύμφωνα με τα εκτεθέντα στην προηγούμενη σκέψη, και να διαταχθεί η απόδοση σε αυτούς του κατατεθέντος παραβόλου έφεσης (άρθρο 73 παρ. 5 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013). Τέλος, τα δικαστικά έξοδα πρέπει να συμψηφιστούν μεταξύ των διαδίκων, λόγω της εν μέρει νίκης και ήττας αυτών (άρθρο 275 παρ. 1 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας).

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται εν μέρει την έφεση.

Μεταρρυθμίζει την 1449/2010 πράξη του Α΄ Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, όπως διορθώθηκε με την 15157/2011 όμοια, κατά το μέρος που αφορά στους εκκαλούντες.

Περιορίζει το ποσό του καταλογισμού σε 150,00 ευρώ για την 1^η και τον 5^ο, σε 457,00 ευρώ για την 2^η, τον 7^ο, την 9^η και τον 10^ο, σε 396,00 ευρώ για την 3^η, σε 270,00 ευρώ για την 4^η, σε 320,00 ευρώ για τον 6^ο, σε 126,00 ευρώ για την 8^η και σε 467,00 ευρώ για τον 11^ο.

Διατάσσει την επιστροφή στους εκκαλούντες του συνόλου του κατατεθέντος παραβόλου. Και

Συμψηφίζει τα δικαστικά έξοδα μεταξύ των διαδίκων.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε, στην Αθήνα, στις 23 Ιουνίου 2020.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΣΩΤΗΡΙΑ ΝΤΟΥΝΗ**

**Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΡΕΠΗΣ**

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΠΕΛΑΓΙΑ ΚΡΗΤΙΚΟΥ**

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριο του Πρώτου Τμήματος στις 18 Μαΐου 2021.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΜΑΡΙΑ ΒΛΑΧΑΚΗ**

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΟΛΥΜΠΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥΛΟΥ**